

РОЗДІЛ 4 Трибуна Молодого Вченого

УДК 349.2

Євдокименко Тетяна Володимирівна,
*юрист 1 категорії Центру проблем
імплементції європейського соціального
права юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

ДЕРЖАВНІ ГАРАНТІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТЛОМ ДІТЕЙ-СИРИТ, ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ, ТА ОСІБ З ЇХ ЧИСЛА

Досліджено стан реалізації норм чинного законодавства України щодо забезпечення житлом дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб з їх числа. Здійснено огляд матеріалів щодо здійснення державної підтримки у сфері житлового забезпечення. Подано пропозиції про вжиття заходів щодо шляхів вирішення житлових питань дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб з їх числа.

Ключові слова: житлова політика, житло дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, соціальне житло, житлове будівництво, житлові умови.

Евдокименко Т.В. Государственные гарантии обеспечения жильем детей-сирот, детей, лишенных родительской опеки, и лиц из их числа

Исследовано состояние реализации норм действующего законодательства Украины по обеспечению жильем детей-сирот и детей, лишенных родительской опеки, а также лиц из их числа. Осуществлен обзор материалов по осуществлению государственной поддержки в сфере жилищного обеспечения. Представлены предложения о принятии мер по поводу путей решения жилищных вопросов детей-сирот и детей, лишенных родительской опеки, а также лиц из их числа.

Ключевые слова: жилищная политика, жилье детей-сирот и детей, лишенных родительской опеки, социальное жилье, жилищное строительство,

жилищные условия.

T. Evdokimenko State guarantees for housing of orphans, children deprived of parental care, and persons from their number

The state of implementation of the norms of the current legislation of Ukraine regarding provision of housing for orphans and children deprived of parental care, as well as persons from their number, is researched. An overview of materials about state support in the field of housing maintenance was conducted. Proposals for taking measures as for the ways of solving the housing problems of orphans and children deprived of parental care, as well as the persons like them, are submitted.

Keywords: housing policy, housing orphans and children deprived of parental care, housing, living conditions.

Постановка проблеми. Беззаперечно, з питань захисту дітей останнім часом здійснено багато досліджень у різних галузях – правовій, державного управління, педагогічній, психологічній тощо, внесено зміни до чинних нормативно-правових актів, прийнято нові, здійснено низку заходів щодо захисту прав дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа, проте деякі питання потребують негайного обговорення та вирішення. Ситуація щодо забезпечення житлом дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа залишається критичною. За оперативними даними Мінсоцполітики кількість дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа, які перебувають на квартирному обліку громадян, що потребують поліпшення житлових умов, станом на 01.01.2018:

від 16 до 18 років	від 18 до 23 років	до 35 років	від 35 років і старше
5006	15 633	6350	408

У 2017 році з державного бюджету місцевим бюджетам виділена субвенція на будівництво/капітальний ремонт/реконструкцію малих групових будинків, будинків підтриманого проживання, будівництво/придбання житла для дитячих будинків сімейного типу, соціального житла для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа у сумі 277,7 млн грн. За даними Мінсоцполітики станом на 31.12.2017 використано понад 244,5 млн грн та придбано: 468 приміщень соціального житла (579 осіб); 54 житлових приміщення для розміщення дитячих будинків сімейного типу (334 дитини). На 2018 рік кошти вищезазначеної субвенції складають 517,7 млн грн [1]. Як сказав присутній на круглому столі «Реалізація прав дітей-сиріт і осіб із їх числа на

житло» заступник департаменту із захисту прав дітей Міністерства соціальної політики України Володимир Вовк: «Дійсно, ситуація складна і незадовільна, тому що ті темпи, якими ми забезпечуємо дітей-сиріт житлом, свідчать, що вони мають жити вічно. 1,8 % від потреб щорічно – це свідчить, що людського життя не вистачить» [2]. Тому для досягнення цілей і результатів у плані забезпечення житлом дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа необхідні рішення, які повинні бути прийняті негайно як на державному рівні – органами виконавчої влади, так і на місцевому рівні – органами місцевого самоврядування (органами опіки та піклування).

Стан дослідження. Деякі питання зазначеної проблематики розглядалися в роботах окремих авторів, зокрема: О.С.Бурлаки, О.В.Тищенко, Н.Б.Болотіної, Г.І. Чанишевої, А.В.Дакал, О.М.Гнатів, Я.І.Бордіян, В.Ю.Євко, К.І.Грейдіної, О.І.Кисельової, О.М.Потопахіної, О.О.Мордань, Л.П. Амелічевої та ін.

Основний виклад матеріалу. Одним із конституційних прав є право особи на житло. Відповідно до частини третьої статті 52 Конституції України утримання та виховання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, покладається на державу [3].

Враховуючи складну соціально-економічну ситуацію в державі та загальне зниження життєвого рівня населення, питання забезпечення житлом дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб, яким виповнюється 18 років і які повертаються за місцем колишнього проживання після закінчення терміну перебування під опікою, в прийомних сім'ях, у дитячих будинках сімейного типу, інтернатних закладах, тощо є найактуальнішими та проблемними.

Відповідно до частини другої статті 39 ЖК України, частини першої статті 33 ЗУ «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» від 13 січня 2005 р. № 2342-IV [4], пункту 64 постанови КМУ «Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини» від 24 вересня 2008 р. № 866 [5], постанови КМУ «Про порядок взяття громадян на соціальний квартирний облік, їх перебування на такому обліку та зняття з нього» від 23 липня 2008 р. № 682 [6], частини другої статті 11 ЗУ «Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей» від 02 червня 2005 р. № 2623-IV [7] діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, у разі відсутності в таких дітей житла мають право зараховуватися на квартирний та соціальний квартирний облік за місцем їх походження або проживання до влаштування в сім'ї громадян, заклади для дітей-сиріт та дітей, позбавлених

батьківського піклування, які досягли 16 років. Як бачимо, два важливі фактори, що впливають на реальне отримання житла та ефективність такого житла, – по-перше, момент постановки на квартирний облік; по-друге, місце постановки на квартирний облік. Тож, враховуючи темпи будівництва або взагалі чи здійснюється будівництво житла в такому регіоні, розмір субвенції на придбання житла для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, наявність соціального житла і реальну потребу регіону в житлі для таких дітей, можна спрогнозувати процент забезпечення житлом вказаної категорії осіб.

Отже, стосовно моменту постановки на квартирний облік вважаємо ефективним є досвід Республіки Білорусь, де відповідно до частини другої статті 34 ЖК Республіки Білорусь діти-сироти і діти, що залишилися без піклування батьків, а також особи з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених піклування, мають право стати на облік осіб, що потребують поліпшення житлових умов, з дати першочергового набуття статусу дитини-сироти чи статусу дитини, позбавленої батьківського піклування, а у випадку смерті батьків, які перебували на такому обліку, – з дати їх прийняття до складу сім'ї батьків [8]. Місцеві державні адміністрації та відповідні служби у справах дітей у такому разі мали б можливість залучити до допомоги таким дітям меценатів у плані придбання чи облаштування житла, здійснення ремонту закріпленого за дитиною житла, отримати субвенцію, закріпити за дитиною житло, визнане беззахайним на підставі рішення суду, тощо. Вступаючи на навчання до професійно-технічних чи вищих навчальних закладів на денну форму навчання, діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, на певний час відтягують проблему житлового забезпечення, хоча мають бажання, наприклад, працювати, набувати досвіду роботи та навчатися за заочною чи дистанційною формою навчання, адже відповідно до чинного трудового законодавства особа має право на працю з 16-річного віку, тим більше для дітей-сиріт праця є життєвою необхідністю.

Другий дуже важливий момент – місце постановки на квартирний облік, відповідно до чинного законодавства – місце їх походження або проживання до влаштування в сім'ї громадян, заклади для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Проблема місця постановки на квартирний облік ще більш важлива. Ратифікувавши Декларацію прав дитини, держава взяла на себе зобов'язання щодо здійснення особливого піклування про дітей, які не мають сім'ї, та про дітей, які не мають достатніх засобів існування. Відповідно до положень Декларації дитина повинна мати право на належні харчування, житло,

відпочинок і медичне обслуговування; дитині законом та іншими засобами має бути забезпечений спеціальний захист і надані можливості та сприятливі умови, що дадуть їй змогу розвиватися фізично, розумово, морально, духовно та соціально, здоровим і нормальним шляхом, в умовах свободи та гідності. Відповідно до Декларації при ухваленні з цією метою законів основною метою має бути найкраще забезпечення інтересів дитини. Отже, отримавши житло, наприклад у селі, де є у кращому випадку тільки початкова школа, фельдшер один на декілька сіл чи лікарня, що знаходиться у райцентрі, зможе молода людина проживати у тій хаті, створити сім'ю, усвідомлюючи всю повноту відповідальності за себе та свою майбутню сім'ю? Тож більше дій у цій ситуації повинно бути від держави у плані підготовки дитини до самостійного проживання у тій місцевості, де вона має отримати житло відповідно до чинного законодавства. І починати думати про цих дітей потрібно не тоді, коли їм виповнюється 17-18 років, а діяти з першого дня, як влаштували дитину під державну опіку. Ми повинні думати, чому ми її влаштували? Куди вона повернеться? З чим вона повернеться? До кого вона повернеться [9]? Вважаємо, що необхідно комплексно вирішувати цю проблему за підтримки центрів зайнятості, служб у справах дитини, місцевих органів влади, благодійних організацій, вивчаючи можливості створення робочих місць у цій місцевості, розвитку малого бізнесу та підприємництва і завчасної підготовки до цього дітей, вивчаючи та розвиваючи під час навчання їхні здібності, надаючи можливість професійного самовизначення.

І тоді не будемо читати публікації в засобах масової інформації про пусті хати, наприклад, на Волині, де відповідно до спеціальної державної програми протягом з 2012 по 2016 рік було придбано 87 квартир та будинків, проведено ремонт 182 дітям у будинках та квартирах, що належать їм на праві власності, та забезпечено житлом 160 дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, і осіб з їх числа. На все це витрачено 15 826 797 гривень [10]. Фактично діти не користуються придбаним для них житлом, хати стоять пусті, а у деяких живуть попередні власники, деякі помешкання потребують капітального ремонту. Постає питання, яку участь у цьому бере керівництво обласної Служби у справах дітей, чи взагалі володіє ситуацією та хто повинен відповідати за марно витрачені мільйони гривень аби формально відзвітувати?

Наступне важливе питання – збереження жилого приміщення за тимчасово відсутніми громадянами. Відповідно до пункту 3 статті 71 ЖК України жилае приміщення зберігається за тимчасово відсутнім наймачем або членами його сім'ї понад шість місяців у випадку влаштування дитини (дітей) на виховання до родичів, опікуна чи піклувальника, у прийомну сім'ю, дитячий

будинок сімейного типу, заклад для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, протягом усього часу їх перебування у родичів, опікуна чи піклувальника, прийомній сім'ї, дитячому будинку сімейного типу, закладі для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування [11].

Якщо з будинку, квартири (їхньої частини) вибула дитина (діти) і членів її (їхньої) сім'ї не залишилося, це житло може бути надано за договором оренди іншому громадянину до закінчення строку перебування дитини (дітей) у дитячому закладі або до досягнення нею (ними) повноліття і повернення від родичів, опікуна чи піклувальника, в окремих випадках – до закінчення навчання в загальноосвітніх навчальних закладах усіх типів і форм власності, у тому числі для громадян, які потребують соціальної допомоги та соціальної реабілітації, а також у професійно-технічних чи вищих навчальних закладах або до закінчення строку служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях. Збереження права дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа на житло гарантоване і статтею 32 ЗУ «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» [4]. Місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування за місцезнаходженням житла дітей несуть відповідальність за збереження зазначеного у частині першій цієї статті житла і повернення його дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, а також особам з їх числа після завершення терміну перебування у сім'ї опікуна чи піклувальника, прийомній сім'ї, дитячому будинку сімейного типу, закладі для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Жилі приміщення, в яких проживали діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, до влаштування їх у сім'ї громадян України, заклади для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також щодо яких є рішення суду, не можуть бути відчужені без отримання згоди на таке від органів опіки та піклування, яка може надаватися лише в разі гарантування збереження права на житло таких дітей.

Як відбувається здебільшого насправді, особливо, коли дитина виховується в інтернаті, житло, надане органами місцевого самоврядування іншим громадянам за договором оренди, не повертається дитині. Орендарі облаштовують це житло на свій розсуд, роблять там капітальний ремонт, а потім аргументують тим, що житло було у стані, не придатному для проживання, у ремонт вкладено значні кошти. Керівники місцевих органів влади через брак коштів у місцевому бюджеті не прикладають зусиль щодо ремонту та

облаштування такого житла, не здійснюють контролю дій орендарів. Переймаються тільки питаннями, аби не росли борги за комунальні послуги, розраховуючи на те, що ще попереду багато часу до виповнення повноліття дитини-сироти чи дитини, позбавленої батьківського піклування, і згодом зможуть такій дитині надати інше рівноцінне житло. Та час плине швидко і, як виявляється, іншого рівноцінного житла немає. Відповідно до статті 46 ЖК України поза чергою жила приміщення надається дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, після завершення терміну перебування у сім'ї опікуна чи піклувальника, прийомній сім'ї, дитячому будинку сімейного типу, закладах для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також особам з їх числа у разі відсутності житла або неможливості повернення займаного раніше жилого приміщення в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України [11]. Закон захищає права цієї категорії осіб на житло у таких випадках. Відповідно до пункту 1 статті 11 ЗУ «Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей» від 02 червня 2005 р. № 2623-IV у разі неможливості повернення житла дітям та особам з їх числа, зазначеним в абзаці першому цієї частини, відповідні органи місцевого самоврядування зобов'язані протягом одного місяця надати аналогічне жила приміщення та компенсувати вартість втраченого майна у разі, якщо це майно не було забрано дітьми та особами з їх числа [7]. Отже, формально закон захищає майнові права дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа. Та чи існує хоча б один випадок, коли орган місцевого самоврядування компенсував вартість втраченого майна чи надав аналогічне житлове приміщення?

Інший випадок, коли закріплення житла за дитиною відбувається за формальною ознакою наявності житла у батьків, які позбавлені батьківських прав відносно цієї дитини. Це призводить до того, що дитина не може повернутися у це житло і проживати з особами, які ведуть аморальний спосіб життя, зловживають спиртними напоями тощо. Та, як наслідок, наявність житла позбавляє пільг на позачергове отримання житла. Держава не застосовує заходів дієвого впливу у плані збереження майна, яке належить дитині, до таких осіб, які мало того, що не виконували свої батьківські обов'язки, та після позбавлення їх батьківських прав псують майно, приводять житловий будинок чи квартиру до занедбання, стану, не придатного для проживання.

У деяких містах діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, та особи з їх числа мають можливість отримати соціальне житло, проте на державному рівні механізму системного вирішення цієї проблеми не існує.

15 листопада 2017 року за ініціативи Уряду України та Президента України прийнято постанову Кабінету Міністрів України про надання субвенцій

на придбання житла для дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування [12, 13]. Безумовно, це рішення дуже важливе та спрямоване на значне покращення ситуації із забезпечення житлом дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа.

Висновки. Сутність держави визначає її політика. Держава завжди буде сильною, коли вона вирішує проблеми якісно й ефективно, а політика в державі служить справедливості, підтримує діяльність урядових установ, урядових та громадських організацій, стимулює їхню активну громадянську позицію та перш за все, коли державна політика здійснюється в інтересах молодої людини з урахуванням можливостей України, її економічного, соціального, історичного, культурного розвитку і світового досвіду державної підтримки молоді.

Отже, зважаючи на вищевикладене, видається доцільним внести зміни до чинного законодавства України, передбачивши питання стосовно:

- моменту постановки на квартирний облік – набуття статусу дитини-сироти чи дитини, позбавленої батьківського піклування;
- недопущення випадків втрати житла, створення реєстру житла, право власності на яке мають діти-сироти чи діти, позбавлені батьківського піклування, та особи з їх числа;
- збереження майна дитини-сироти чи дитини, позбавленої батьківського піклування, – негайне виявлення майна та терміну складення опису майна, розроблення порядку дій щодо збереження цього майна з установленням персональної відповідальності за це посадових осіб органів місцевого самоврядування та служб у справах дітей;
- удосконалення механізму здавання житла в оренду вихованців інтернатних закладів та дотримання сторонами умов договору оренди;
- запровадження системи пільгового кредитування на будівництво чи придбання житла особам цієї категорії;
- розроблення проекту підготовки до самостійного життя дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа і за підтримки Уряду та благодійних організацій впровадження такого проекту в життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан дотримання прав і свобод людини і громадянина в Україні. [Електронний ресурс]. Режим доступу: [file:///C:/Users/Admin/Downloads/Report-2018-1%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/Admin/Downloads/Report-2018-1%20(3).pdf).
2. В Україні понад 25 тисяч дітей-сиріт не мають власного житла –

правозахисники. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.unian.ua/society/1566966-v-ukrajini-ponad-25-tisyach-ditey-sirit-ne-mayut-vlasnogo-jitla-pravozahisniki.html>.

3. Конституція України. Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

4. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Закон України від 13 січня 2005 р. № 2342-IV. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2342-15>.

5. Про порядок взяття громадян на соціальний квартирний облік, їх перебування на такому обліку та зняття з нього. Постанова КМУ від 23 липня 2008 р. № 682. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/138-2015-%D0%BF>.

6. Про порядок взяття громадян на соціальний квартирний облік, їх перебування на такому обліку та зняття з нього. Постанова КМУ від 23 липня 2008 р. № 682. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/682-2008-%D0%BF>.

7. Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей. Закон України від 02 червня 2005 р. № 2623-IV. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2623-15>.

8. ЖК Республіки Білорусь. 28 августа 2012 г. № 428-3. Принят Палатой представителей 31 мая 2012 года. Одобрен Советом Республики 22 июня 2012 года

9. Дибайло В.: Ми не реформуємо такого величезного «монстра», як інтернатні заклади. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://magnolia.org.ua/uk/content/vasilina-dibaylo-mi-ne-reformuiemo-takogo-velicheznogo-monstra-yak-internatni-zakladi>

10. 15 мільйонів на пусті хати: як забезпечують житлом сиріт на Волині. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://hromadske.volyn.ua/15-miljoniv-na-pusti-haty-yak-zabezpechuyut-zhytлом-syrit-na-volyni/>.

11. Житловий Кодекс Української РСР. Верховна Рада УРСР; Кодекс України, Закон, Кодекс від 30.06.1983 № 5464-Х [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5464-10>.

12. Про затвердження Порядку та умов надання у 2017 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво/капітальний ремонт/реконструкцію малих групових будинків, будинків підтриманого

проживання, будівництво/придбання житла для дитячих будинків сімейного типу, соціального житла для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа, виготовлення проектно-кошторисної документації. Постанова КМУ № 877 від 15 листопада 2017 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/npas/250447655>.

13. Про першочергові заходи щодо захисту прав дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб із їх числа. Указ Президента України № 5/2018 від 12 січня 2018 року. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/1032018-24002>.

УДК [177+343.162]349.2

Карпушева Олена Віталіївна,
здобувач Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ФІНАНСОВЕ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУДДІВ ЯК ПРОБЛЕМА ЕФЕКТИВНОЇ РОБОТИ СУДДІВ В УКРАЇНІ

У статті аналізуються окремі аспекти державної політики щодо реформування судоустрою, норми чинного законодавства України, практичні аспекти їх реалізації на предмет наявності в них бар'єрів, що перешкоджають ефективній та якісній роботі суддів. При цьому автор розглядає означені питання у контексті проблематики фінансового та організаційного забезпечення суддів. Виокремивши та розглянувши практичні та теоретичні проблеми фінансового та організаційного забезпечення суддів як перешкоди для ефективної та якісної роботи суддів, автор формулює відповідні узагальнюючі висновки.

Ключові слова: ефективна робота, незалежність суддів, організаційне забезпечення, суб'єкт трудового права, суддя, судова реформа, фінансове забезпечення, якісна робота.

Карпушева О.В.. Финансовое и организационное обеспечение судей как проблема эффективной работы судей в Украине

В статье анализируются отдельные аспекты государственной политики по реформированию судостройства, нормы действующего законодательства Украины, практические аспекты их реализации на предмет наличия в них барьеров, препятствующих эффективной и качественной работе судей. При этом автор рассматривает указанные вопросы в контексте проблематики финансового и организационного обеспечения судей. Выделив и рассмотрев практические и теоретические проблемы финансового и организационного обеспечения судей как препятствия для эффективной и качественной работы судей, автор формулирует соответствующие